

Yttrande

2019-09-13

Havs och vattenmyndigheten

Dnr 2244-18

Enheten för fiskereglering

Stig Thörnkvist

havochvatten@havochvatten.se

Översyn av områden av riksintresse för yrkesfisket, MB 3 kap. 5§

Fiskekommunerna organiserar nio kommuner i Bohuslän, vilka tillsammans med Västra Götalandsregionen samverkar med berörda intressenter för att skapa en bärkraftig utveckling av fiske- och vattenbruksrelaterade verksamheter utmed hela Bohuskusten. Kommunerna yttrar sig här som ett gemensamt nätverk utifrån den kompetens som byggts upp sedan mitten av 1990-talet, då nätverket startade sitt samarbete.

Inledning

Havs och vattenmyndigheten (HaV), genomför en översyn av riksintressen för yrkesfisket och anser det särskilt angeläget att få in synpunkter om:

- Hur information och vägledning i värdebeskrivningar och andra underlag, till exempel kartor och geodata, bäst ska utformas och tillgängliggöras för att stödja den fysiska planeringens genomförande.
- Uppgifter med referenser som bidrar till värdebeskrivningarnas information av regionala lokala förhållande i de värdekärnor som beskrivs i underlagen och som kan vara vägledande för avvägning och bedömning av ”påtagligt försvårande” och ”påtaglig skada”.
- Bedömning av de kriterier vi preciserar och hur avvägningen mellan fångst- respektive rekryteringsområde ska anges i värdebeskrivningarna.
- Vilka hamnar som ska anses uppfylla kriterierna för att vara riksintresse.
- Vilka inlandsvatten som ska anses uppfylla kriterier för att vara riksintresse. Vi vill också gärna ha referenser som kan användas för att beskriva hur inlandsvatten bidrar till svenskt yrkesfiske.

Avgränsning

Fiskekommunernas svar avgränsas till att gälla riksintresse för yrkesfiske (RI) i Skagerrak.

Fiskekommunernas synpunkter

Syftet med att införa ett riksintresseområde är när: *”det är av nationellt intresse att vissa områden med speciellt goda förutsättningar utnyttjas för det ändamål de är mest lämpade för”*. Riksintresse för yrkesfiske motiveras av *samhällets intresse att i ett långsiktigt perspektiv säkerställa möjligheterna att bedriva fiske inom ett visst område*.

Områden enligt Remissförslag RI yrkesfiske

De nu föreslagna områdena för RI yrkesfiske, är utformade i stora sammanhängande områden, vilka även omfattar landområden. Här avses strandområden, liksom vattendragens mynningar, då strandzonen utgör avgörande uppväxtområden för fisk.

Anledningen till de större områden som nu pekas ut är bland annat att man med bättre GPS-markeringar från fiskets fångstplatser kan sammanfatta var det bedrivs ett yrkesfiske idag.

Kartan, benämnd *remissförslag RI yrkesfiske* syftar till att visa att inom dessa områden bör man beakta om en åtgärd kan påverka yrkesfisket eller uppväxtområden för fisk, i den fysiska planeringen.

Fiskekommunerna anser att det behövs en textförklaring som beskriver grunden för kartans och områdenas utformning i samband med kartbilden.

Dokument Värdebeskrivning område av riksintresse för yrkesfisket i Skagerrak

Kartbilderna

Kartbilderna är väsentliga för allt planeringsarbete. Av den anledningen är det viktigt att de är lätta att förstå och använda. Här behövs en tydligare beskrivning om vad de olika värdena/nivåerna innebär, vilket värde/färg som har störst betydelse. Värdebeskrivande färgskala i de olika kartbilderna bör vara enhetlig så att höga/viktiga värden har samma färgskala i de olika kartbilderna. Enhetlig text, dvs inte blanda engelska och svenska.

När det hänvisas till bilagor ska man även lätt kunna hitta dessa. En kartbild hänvisar att utpekade områden utgör *exempel* på regleringar av skydd. Här behövs en notering om var ytterligare information finns att hämta.

Förteckning över områden i Skagerrak av betydelse för fiske enligt Miljöbalken 3 kap. 5 §.

I **tabell 1** beskrivs *huvudmotiv* för riksintresset inom respektive utpekade område. Dessa beskrivningar speglar inte helt det fiske som bedrivs där. Exempel: inom område 5.5, 5.4 och 5.3 redovisas enbart fångstområde för passiva redskap eller lekområden, trots att här bedrivs ett selektivt trålfiske med rist efter kräfta och räka. Dessa fisken ingår i det kustnära yrkesfiske som ska värnas. I område 5.5 och 5.4 finns även Kosterhavet och Gullmarn, där fisket är väl förvaltad vilket bidrar till de profilfisken som ska lyftas fram och värnas.

Kartbilden för området med beteckning RI 5 bör förtydligas, där det tydligt framgår vilket område som avses.

Värdekärnor och motiv

I beskrivningarna för respektive typ av fiske speglas inte de fångstplatser som identifierats enligt underlagen för respektive fiske.

- Under *fiske med burar efter kräfta* saknas område 5.3.
- Under *fiske med bottentrål efter kräfta och fisk* saknas område 5.4 och 5.3.
- Under fiske med trål efter räka saknas område 5.4 där exempelvis räkfisket i Gullmarn bedrivs.

Fiskekommunerna vill i detta sammanhang lyfta vikten av att det framgår i beskrivningarna för *värdekärnor och motiv* att det bedrivs ett trålfiske med rist i de kustnära områdena (5.5, 5.4, 5.3). Förslagsvis bör man i beskrivningen av fisketyper skilja på trålfiske med rist och trålfiske utan rist, för att tydliggöra var och hur de olika fiskena bedrivs. Allt trålfiske i inflyttningsområdena, innanför trålgränsen, är ett selektivt ristfiske och dessa områden är mycket viktiga för att detta kustnära yrkesfisket ska finnas kvar.

Hamnar

Under dokumentet hamnar tabell 14 redovisas dessa utifrån kriterierna registrerade fiskefartyg samt årsmedelvärde vilket bör utgöra ett bra underlag. Noteras bör dock att Hönö inte är någon hamn, utan en ö. Siffrorna bör överföras till hamnen Hönö, Klåva.

Fiskekommunerna anser att respektive kustkommun bör delta i dialogen kring vilka hamnar som bör ingå i "hamnar med riksintresse för yrkesfisket". Det kan även finnas någon annan hamn som bör lyftas fram som "profilhamn för yrkesfisket" i samband med utpekande av riksintresse (som t.ex. fisketurism).

Ett annat viktigt kriterium som bör finnas med är att vattenbruket utmed Bohuskusten har stort behov av hamn med likartad service som fiskehamnen. De hamnar som har detta behov och nyttjande kan respektive kommun bäst redogöra för.

Vattenbruket

I beskrivning av fiskesektorn definieras fiskesektorn enligt det breda perspektivet, som omfattar *yrkesfiske i havet innanför och utanför svensk ekonomisk zon, yrkesfiske i inlandsvatten, beredning och försäljning av fisk- och skaldjursprodukter samt fritidsfiske i hav och inlandsvatten för rekreation och för husbehov. Sektorn omfattar också exportinkomster genom fisketurism och omsättning för besöksnäringen från både inhemska och utländska besökare.*

Vattenbruket omfattas idag inte av några utpekade riksintresseområden men i samband med att vattenbruket förväntas utvecklas och öka bör det samspela på något sätt med RI för yrkesfisket. Yrkesfisket och vattenbruket bör ges utvecklingsmöjligheter både på land och i havet. I detta sammanhang vill Fiskekommunerna också framföra att reglerna för landbaserade fiskodlingar skyndsamt blir tydligare i sin tolkning till miljötilstånd samt får en betydligt effektivare handläggning. Fiskekommunerna anser därför att det finns ett värde i att lyfta fram och tydligare kommentera vattenbruket i samband med riksintresseområde för yrkesfisket.

Avvägning och bedömning av "påtagligt försvårande" och "påtaglig skada".

I underlagen kan man läsa att ett riksintresse inte är något "stoppområde" där ingenting får ske. Vidare att det ofta finns goda förutsättningar att genomföra åtgärder på ett sådant sätt att områdets värden inte skadas påtagligt. Samtidigt räcker det att en åtgärd "kan" medföra en påtaglig skada för att den ska vara otillåten. Det spelar heller ingen roll om åtgärden är lokaliserad inom eller utanför det utpekade området. Det är åtgärdens konsekvenser för riksintressets värden och egenskaper som ska bedömas. Under *kumulativa effekter* beskrivs utgångspunkten i rättspraxis, där lika fall ska bedömas lika. *"Detta innebär att en åtgärd kan anses medföra en påtaglig skada om den får en "praxisbildande effekt", det vill säga kan komma att användas som argument för att tillåta liknande åtgärder vilka tillsammans kommer att medföra en påtaglig skada."*

Fiskekommunernas kommentar

Det finns en osäkerhet kring vilka effekter dessa större sammanhängande områden (för RI yrkesfiske) kan innebära för yrkesfisket på sikt, mot bakgrund av bedömningsgrunderna för *"påtaglig skada, påtagligt försvårande samt rättspraxis*. Det finns stora lokala och regionala skillnader för de områden som nu föreslås som RI för yrkesfisket i hav och på land. Därmed finns det även en risk att ett beslut i en kommun blir prejudicerande för en annan kommun, med helt andra förutsättningar. Detta innebär att stora sammanhängande RI områden kan utgöra risk som genererar negativa effekter både för yrkesfisket men även andra näringar som ryms inom *sektorn för yrkesfisket*, såsom beredning, saluföring eller fisketurism. Detta bör utvärderas ytterligare och tydliggöras i materialets beskrivningar.

Sammanfattning

Yrkesfiskets möjligheter att bedriva sitt fiske grundar sig i att det finns fisk och skaldjur att fiska. Att bedriva en hållbar fiskeförvaltning samt att skydda rekryteringsområden för fisk, är därför avgörande för yrkesfiskets framtid. Riksintresseområden för yrkesfisket ska syfta till att säkerställa yrkesfiskets framtid.

Vattenbruket bör finnas som RI samt att åtgärder görs för att underlätta odlingar på land.

Som ett led i detta arbete vill Fiskekommunerna lyfta vikten av att yrkesfiskets deltagande i förvaltningen bör stärkas (jmf Kosterhavet och Gullmarn). Det gäller såväl framtagande av skyddade områden som förutsättningarna för fiskets bedrivande. Detta arbete ska ske i samarbete mellan näring myndigheter och forskningen.

"Översyn av områden av riksintresse för yrkesfisket" skulle bli ännu tydligare om det utformades till ett mer sammanhållet dokument.

Avslutningsvis vill Fiskekommunerna framhålla yrkesfiskets viktiga roll, idag och i framtiden, med att bidra till en nationell och hållbar livsmedelsproduktion. Mot den bakgrunden är det viktigt att yrkesfisket finns med i beskrivningens *värdekärnor och motiv* för respektive RI-områden, så att det inte råder oklarheter kring yrkesfiskets möjligheter att bedriva fiske inom dessa områden.

För Fiskekommunerna

Anders G Högmark
Ordförande